

## **Davos, Oxfam i l'economia mundial**

per Bernat Camps Adrogué ([@Bernat\\_Camps](#))



Tot just fa uns dies, durant el World Economic Forum de Davos, va aparèixer publicat un [informe](#) que ha estat molt utilitzat per la premsa més sensacionalista i per alguns polítics. Aquest informe, fet per la ONG Oxfam, que lluita contra la pobresa, deia explícitament que “las 8 personas más ricas del planeta tienen la misma riqueza que la mitad de la humanidad”. L'informe, evidentment, va arribar a Davos, i la principal reacció va ser la de sorpresa i la decepció.

Una de les reaccions més destacades va ser la de l'economista Xavier Sala-i-Martín, que no va trigar a replicar-hi tot publicant un [article a la seva pàgina web](#). L'article bàsicament es centra en dos aspectes. Primer, Sala-i-Martín parla sobre un fragment de l'[informe](#) on es critica el sistema econòmic actual. La queixa d'Oxfam es basa principalment en la influència política de moltes multinacionals, les portes giratòries i la corrupció. Si som realistes, hem d'admetre que el sistema és així i que s'ha de lluitar per acabar amb tots aquests dèficits que l'afecten durament i l'intoxiquen. La problemàtica rau sobretot en el segon aspecte que destaca Sala-i-Martín, la frase de les vuit persones i la meitat de la humanitat. Vist així xoca molt: vuit persones acaparen la meitat

de la riquesa mundial. Tanmateix, com analitza el professor, això és fals. Primer de tot, Oxfam no ha fet l'estudi, [l'ha realitzat Credit Suisse](#), i, com es comenta a l'article, conté errors metodològics molt greus, bàsicament tres.

El primer error és el que es troba més fàcilment: l'[informe](#) utilitza el tipus de canvi nominal. L'explicació en l'article de Sala-i-Martín pot resumir-se breument: per poder comparar valors denominats en divises diferents (en aquest cas, la riquesa de persones en diferents països) és necessari convertir-los a les mateixes unitats. La metodologia de Credit Suisse, que utilitza el canvi nominal, és errònia simplement perquè el que s'hauria de tenir en compte és el poder adquisitiu. Posar-ho tot en la mateixa divisa és com calcular el que gastaries de la teva renda en euros convertida en dòlars als Estats Units, sense tenir en compte que als Estats Units potser cobren més però els seus preus són més elevats i que aquí es cobra menys però els preus són més baixos; en aquest cas tindríem el mateix poder adquisitiu, però l'únic que veu l'informe és que als Estats Units són més rics. Per tant, primer error, tipus de canvi nominal i no adequat al poder adquisitiu de les persones.

El segon error que comenta Sala-i-Martín és que no es té en compte la riquesa dels ciutadans dels diferents països. Què vol dir això? Que molta gent no té riquesa financera com accions i bons i no és propietària de terres o altres béns i que, per tant, segons la metodologia aplicada per Credit Suisse té riquesa 0. Però això no és així: la riquesa d'aquesta gent de vegades es basa en béns de consum duradors com cotxes, mobles, joies, etc. Els mateixos autors de l'informe diuen que en la major part dels països les dades exclouen aquests béns. Com a reflexió, és cert que has de simplificar la riquesa i has de simplificar la feina perquè és molt complicat de calcular la riquesa de totes les persones i comparar-les, però excloure allò que per a molta gent pot ser el total de la seva riquesa és un error metodològic greu.

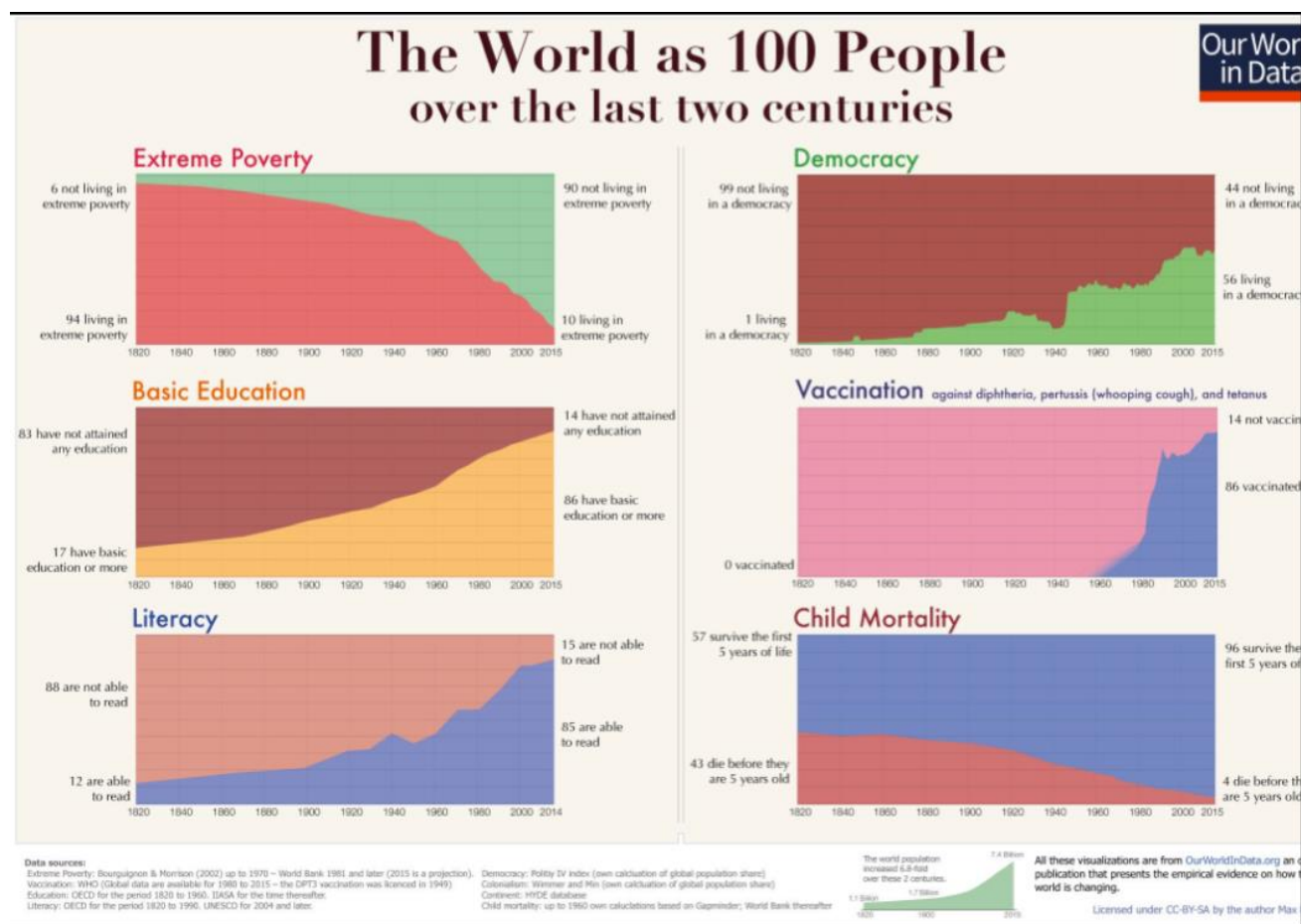
Per acabar, l'últim error és que s'analitza la riquesa neta dels ciutadans. En l'article, Sala-i-Martín comenta un exemple clar i directe i que fa pensar sobre la realitat d'aquest informe: “el estudio de Oxfam nos dice que un bebé recién nacido en el poblado más miserable de Zambia es más rico que los estudiantes recién graduados de la escuela de negocios de Harvard que cobran un salario de 500.000 dólares anuales, pero que tienen una riqueza negativa porque pidieron un crédito para pagar sus estudios.”

Per què passa això que comenta Sala-i-Martín? Perquè la riquesa neta tan sols calcula la diferència entre allò que tens i allò que deus. És a dir: si tu demanes un crèdit per crear una nova empresa la

teva riquesa és negativa en valor del crèdit que has demanat; si has demanat un crèdit per poder estudiar a una de les millors universitats del món on el sou potencial és aproximadament d'uns 500.000 euros anuals, tindràs una riquesa negativa fins que no tinguis el crèdit pagat. En canvi, una persona pobre que no té absolutament res, té riquesa 0. Amb aquesta lògica qui no té res és més "ric" que el 10% dels europeus i el 9% dels americans. Un cop llegit l'article t'adones que és una barbaritat que economistes que treballin per Credit Suisse o per Oxfam no vegin uns errors tan bàsics com aquests.

Dit això, és cert que objectivament les desigualtats dins de països poden haver augmentat durant els últims anys, però la realitat és que les desigualtats mundials entre els ingressos de les persones han baixat. Des de la revolució industrial, les desigualtats en els ingressos han baixat i s'han reduït fins a mínims històrics.

En aquests gràfics es mostra perfectament com ha anat millorant el món a partir de les últimes dècades, ja no tan sols en termes econòmics sinó que també en serveis sanitaris, educació i democràcia.



En cap moment es pot negar que hi ha certs problemes que s'han de resoldre, com la importància de les multinacionals en la política, però el que no pot fer Oxfam-Credit Suisse és fer malament l'estudi i donar titulars falsos per a l'explotació dels tabloids. Per poder actuar sobre un problema se n'ha de conèixer la magnitud i estudis com aquests l'únic que provoquen és una imatge distorsionada de la realitat a què ens trobem sotmesos. No s'ha negat en cap moment que la pobresa hagi de ser eradicada, però cal criticar la metodologia utilitzada per aquestes entitats per poder vendre un relat no acurat pel qual les desigualtats estarien creixent i la pobresa estaria augmentant.

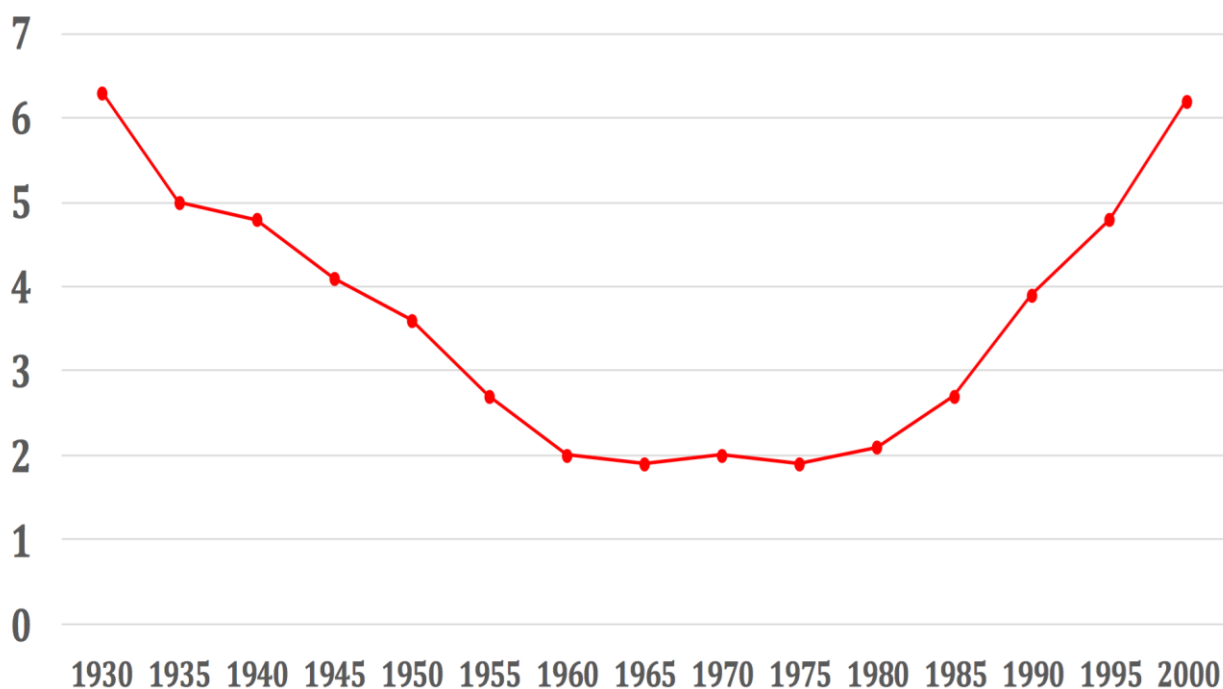
De totes maneres, centrem-nos en aquesta idea que des de la revolució industrial s'han reduït les desigualtats. Primer de tot cal dir que actualment tenim països, com per exemple Suècia, Dinamarca, Noruega, Alemanya, que són els més igualitaris de la història de la humanitat, si exceptuem algunes tribus de Papua Nova Guinea o les primeres societats que van sorgir al món. El món mai no havia estat tan igualitari com ho és ara, tot i que ningú no nega que calgui lluitar per combatre encara més aquestes desigualtats. Però, quina és l'eina o model a seguir?

Nombrosos economistes, sociòlegs i filòsofs s'han plantejat com reduir les desigualtats, però pocs han aconseguit de trobar una recepta o una fórmula per acabar-hi. Abans de trobar la cura, primer hem d'entendre per què existeixen, per què Finlàndia és rica i Colòmbia no, per què Alemanya és més potent econòmicament que Bulgària. Daron Acemoglu, un dels deu economistes més citats del món, àmpliament conegut pel llibre "Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty" observa que són les institucions que determinen si un país és ric o pobre. Els exemples que posa són claus per entendre d'on vénen les desigualtats i desmenteixen molts tòpics al voltant del seu origen. Primer de tot, Acemoglu posa l'exemple típic d'un país que és ric perquè té més recursos i d'un país que és pobre perquè en té menys. A simple vista, sí que és veritat que tenen més facilitats els països amb més recursos, però també trobem estats, com per exemple Singapur, que no en tenen però que s'han especialitzat en el capital humà i actualment tenen rendes per càpita molt elevades. En contrapartida trobem països amb molts recursos i que no són precisament pròspers, com Kuwait. Un dels altres mites de la desigualtat és que es veu molt afectada per la situació geogràfica, cosa que desmenteix Acemoglu amb l'exemple de Nogales, una ciutat dividida per la frontera entre Mèxic i els Estats Units. L'exemple ens serveix també per desmentir l'excusa que posem sovint aquí quan diem que els països del Mediterrani no es poden comparar amb els nòrdics perquè el clima és diferent i la situació geogràfica també. Quant al cas de Nogales, el llibre explica que a banda i banda de la frontera la diferència és abismal, no tan sols econòmicament sinó

que també socialment: la renda, l'alfabetització, l'accés als medicaments, l'accés a la universitat, la seguretat laboral, etc. Llavors, per què hi ha aquestes diferències? La resposta es troba en les institucions. A la part americana de Nogales la gent té accés a vacunes, a un sistema educatiu competent i a una seguretat laboral decent, gràcies a les lleis americanes i a un sistema democràtic de qualitat. En canvi a la part mexicana de Nogales la gent pateix per les seves vides, les medicines no abunden, el sistema educatiu no és bo i no hi ha seguretat laboral, fets que coincideixen amb l'existència d'un sistema d'escassa qualitat democràtica que es troba falsejat pels càrtels de la droga locals i la violència que generen. Com assenyala Acemoglu, les institucions són cabdals per al desenvolupament i prosperitat d'un país. Com han de ser, llavors?

Tenim un altre gràfic que ens mostra el tant per cent de l'ingrés de la part més rica de la població als Estats Units i al Regne Unit entre els anys 1930 i 2000. Primer veiem una baixada de la riquesa de la part més rica de la població, però de cop veiem que el 1980 torna a créixer molt ràpidament. És casualitat que això coincideixi amb l'arribada al poder de Reagan i Thatcher? No. Evidentment, la política econòmica ens mostra cap on va el país i per tant sí que es pot canviar el model que tenim per poder reduir les desigualtats i tenir un model més "just".

### % Ingreso Nacional del 0,1% (top) de la Población



El capitalisme és un model amb molta plasticitat, i és molt reformable. Entre Colòmbia i Noruega (ambdós països capitalistes) trobem grandíssimes diferències. Dins d'un marc capitalista hi ha diferents tipus de sistemes, com el capitalisme d'amiguets, el sistema social de mercat i el model neoliberal entre d'altres. La gràcia del capitalisme és que es tan reformable que sempre podem trobar una bona eina per reduir les desigualtats i dissenyar un model més equitatiu. Si fem una mirada enrere, fa aproximadament uns 100 anys es començaven a percebre els primers batecs de l'estat del benestar; és llavors que el moviment socialista es va dividir en dos blocs, els que volien reformar el capitalisme i els que hi volien trencar. Cent anys després tenim tres tipus de països dins del món occidental: els països on van guanyar els reformistes (són els millors, Suècia, Finlàndia...), aquells on van guanyar els revolucionaris (són dels pitjors), i aquells on no van guanyar ni els uns ni els altres (ni bé ni malament, Espanya n'és un exemple). Miquel Puig, doctor en economia per la Universitat de Barcelona, explica en diverses de les seves obres i entrevistes que la plasticitat d'aquest model ens permet de triar quina mena de país volem ser. Així doncs, té quelcom a veure amb el moviment socialista que Suècia sigui Suècia i Espanya o Grècia no?

Si analitzem la situació actual, si mirem la distribució de les rendes a Suècia, veurem que entre el 10% més ric i el 10% més pobre hi ha una relació d'un a cinc; al Regne Unit aquesta relació és d'un a set; a Espanya és d'un a catorze. La pregunta és: per què Suècia ha avançat tant i ara és un dels països amb un sistema del benestar més forts i un dels millors països del món? La resposta rau en les accions d'un tal Hans Göran Persson, ex-primer ministre i ex-ministre de finances suec. A la seva biografia, Persson ens explica que en el seu moment Suècia era un país amb molta corrupció, un atur relativament elevat, un sistema fiscal millorable, etc. Però Persson va decidir canviar el rumb de la història del seu país, tot i que al principi va ser un dels polítics més odiats perquè ho retallava tot. Com va millorar el sistema fiscal? Ens explica que, quan tots els nens van a la mateixa escola i al mateix metge, no ens fa res pagar impostos. Per tant, uns bons incentius ajuden que no es produeixi l'evasió fiscal. Per què ens diu que ho va retallar tot? Perquè s'havia de reformar l'estat del benestar i fer-lo més eficient, una meta que s'havia d'assolir si no volien acabar com els governs anteriorment comentats de Thatcher i Reagan.

Canviem d'exemple, parlem de Singapur. El 1965 Singapur s'independitza. És un país pobre, sense recursos ni indústria, amb un 12% d'atur i sense cohesió social ni sentiment nacional. Com podem entendre que ara Singapur sigui una de les economies més prosperes? Una vegada més, la política determina l'economia, i les bones polítiques econòmiques preses pel govern de Singapur

(encarregades a l'economista holandès Albert Winsemius) van provocar un seguit de canvis que van fer que actualment Singapur sigui la potència econòmica que és.

Analitzats els països que han anat bé, però, hem de veure la part dels països que no han anat tan bé. Per què els països del Mediterrani no som al nivell que països com Suècia o Alemanya? Recuperem el que hem dit del moviment socialista: perquè mentre a Suècia la socialdemocràcia reformava el sistema i ho feia bé, als països del Mediterrani la socialdemocràcia s'identificava amb Felipe González (consell d'administració d'Endesa), Bettino Craxi (va haver de fugir d'Itàlia), Dominique Strauss-Kahn (acusat de corrupció) i Syriza, que a l'hora de la veritat, en lloc de defensar el poble grec, va vendre la seva sobirania als creditors i els van tremolar les cames davant les pressions del mercat.

Com podem veure, no és estrany que les coses no ens hagin anat bé: Syriza ha acabat fent retallades i el PSOE ha permès que el PP segueixi al govern. Si atenem el que hem vist, no podem ser massa positius a l'hora de comparar qui té un model més equitatiu, si el Mediterrani o el nord d'Europa. Tanmateix, sí que és veritat que podem fer-ho millor, que no hi ha cap impediment geogràfic, climàtic o fatalista que ens impedeixi ser com els nostres veïns del nord. No ens valen les excuses; podem ser Suècia? Sí, però ens falta un Göran Persson que miri què necessita la població i actuï en conseqüència.

**Més informació:** [Capitalisme d'estat](#), de Tomàs Casas, al Diari Ara.

**Imatge de portada:** Morguefile.com



### **BERNAT CAMPS ADROGUÉ**

Tordera, 1997. Estudiant d'Economia a la Universitat Pompeu Fabra. Després de la seva assistència al curs de les Nacions Unides des d'UNSAB (United Nations Students Association, Barcelona, 2015), aspira a la investigació de les Ciències Macroeconòmiques i l'Economia Internacional.